

ВІДГУК

офіційного опонента

**на дисертаційну роботу Нагаєвої Галини Олександрівни
«Управління ефективністю функціонування оборотних активів
сільськогосподарських підприємств», подану на здобуття наукового
ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка
та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)**

Актуальність теми дослідження. Турбулентність середовища продуктових та ресурсних ринків оперування сільськогосподарських підприємств зумовлює необхідність підвищення значимості оперативних управлінських рішень для підвищення економічної ефективності діяльності та стабілізації розвитку. В свою чергу, політика управління оборотними активами, в основі якої лежить раціоналізація систем управління витратами та запасами, стає критичною для підтримання розширеного характеру відтворення авансованого капіталу сільськогосподарських підприємств, підвищення економічної ефективності їх діяльності та конкурентоспроможності. Втім, існуючі науково-прикладні підходи до раціональної розстановки наявних та доступних ресурсів зростання, мобілізації резервів підвищення економічної ефективності та зростання результативності операційної діяльності, з одного боку, не характеризуються цілісністю та комплексністю, а з іншого боку, не повною мірою враховують специфіку діяльності сільськогосподарських підприємств. Необхідним є значне удосконалення організаційно-економічних засад процесу управління оборотними активами на основі всебічного врахування факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, а також науково-обґрунтованого доведення підходів, правил, алгоритмів, інструментарію та процедур до рівня прикладної імплементації з огляду на перспективи підвищення економічної ефективності основної діяльності підприємств. Отже, актуальність обраної теми дисертаційного дослідження Г.О. Нагаєвої не викликає жодних сумнівів.

Представлене дисертаційне дослідження пов'язане з виконанням науково-дослідної роботи Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка за темами «Організаційно-економічні та технологічні засади підвищення ефективності виробництва і реалізації продукції в умовах формування інноваційної моделі розвитку агропромислового виробництва» (номер державної реєстрації 0111U005203, 2011-2015 рр.) та «Механізми підвищення конкурентоспроможності, розвитку економічного та виробничо-технологічного потенціалу суб'єктів агропромислового виробництва» (номер державної реєстрації 0116U003477, 2016-2020 рр.), в межах яких дисертантом обґрунтовано системи та механізми управління ефективністю функціонування оборотних активів сільськогосподарських підприємств.

Вказані обставини є свідченням високого ступеня актуальності обраної теми та конкретизації напряму дисертаційного дослідження Г.О. Нагаєвої.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність. Представлене дослідження є вдалою спробою поєднання та адаптації існуючих наукових підходів щодо опрацювання теоретико-методичних засад та прикладних підходів щодо управління ефективністю формування та функціонування оборотних активів сільськогосподарських підприємств. Якісний аналіз дисертації свідчить, що здобувачем виконане вивчення теоретичного базису поставленого наукового завдання, яке, передусім, передбачало обґрунтування теоретико-методичних та прикладних засад побудови дієздатних механізмів та систем управління оборотними активами сільськогосподарських підприємств.

Список використаних джерел налічує 214 найменувань. Виклад матеріалів та результатів дисертаційного дослідження характеризується комплексністю. Заслуговує схвалення вдалий вибір інструментів сучасної методології наукового дослідження для вирішення поставлених завдань дослідження та досягнення його мети. Висновки, пропозиції та рекомендації є достатньо повними та аргументованими. Зміст дисертації відповідає її темі.

Розроблені автором рекомендації пройшли виробничу апробацію, що підтверджено відповідними документами.

Можна стверджувати, що висновки, пропозиції та рекомендації дисертанта є достатньою мірою обґрунтованими і достовірними.

Ступінь новизни наукових положень. Наукова новизна дисертаційної роботи Г.О. Нагаєвої полягає в обґрунтуванні теоретико-методичних засад і розробці прикладних рекомендацій з управління ефективністю функціонування оборотних активів сільськогосподарських підприємств.

Найбільш важливими результатами, що характеризуються новизною і розкривають повноту і зміст дисертаційного дослідження є: виконане автором вперше обґрунтування концептуальних засад управління оборотними активами сільськогосподарських підприємств, в основі яких лежить системне застосування комплексу заходів, орієнтованих на підвищення економічної ефективності функціонування підприємств, які ґрунтуються на здійсненні організаційних змін в системах планування, технологічного забезпечення виробничих процесів, управління персоналом, а також впровадженні прогресивних систем бюджетування та контролю; удосконалення методичних засад оцінювання ефективності функціонування оборотних активів сільськогосподарських підприємств шляхом обґрунтування, апробації та використання організаційно-економічної моделі оцінки функціонування оборотних активів; удосконалення архітекtonіки системи управління оборотними активами сільськогосподарських підприємств на основі застосування функціонального та інструментального підходів до їх побудови із подальшим впровадженням технологічної послідовності етапів аналізу наявних оборотних активів, визначення цільового призначення складових оборотних активів, забезпечення ефективного використання оборотних активів, організації контролю за станом і ефективністю використання ресурсів вкладених в оборотні активи, а також подальший розвиток наукового тлумачення дефініції «оборотні активи сільськогосподарського підприємства» та типології факторів впливу на функціонування оборотних активів підприємств.

Повнота викладення у відкритому друку наукових положень дисертації. За темою дисертаційної роботи Нагаєвої Г.О. опубліковано 32 наукові праці (31 одноосібна), у тому числі 2 колективні монографії, 13 статей у фахових наукових виданнях, 1 стаття у закордонному виданні та 16 публікацій у матеріалах наукових конференцій. Основні положення дисертаційної роботи достатньою мірою оприлюднені у відкритому друку. Вимоги МОН щодо необхідної кількості статей у вітчизняних наукових фахових виданнях та виданнях, внесених до міжнародних наукометричних баз або зарубіжних виданнях дотримано. Зміст автореферату відповідає змісту дисертації.

Відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертація Нагаєвої Г.О. «Управління ефективністю функціонування оборотних активів сільськогосподарських підприємств» складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатку, списку використаних джерел. Основний зміст дисертації викладений на 180 сторінках друкованого тексту.

У першому розділі «Теоретичні та методичні засади управління оборотними активами сільськогосподарських підприємств» визначено економічну сутність та функціональну роль оборотних активів в капіталі, господарській діяльності та підвищенні ефективності функціонування сільськогосподарських підприємств, обґрунтовано принципи організації управління оборотними активами, їх класифікацію та типологію, а також методичні засади оцінювання ефективності використання оборотних активів сільськогосподарських підприємств.

В другому розділі «Стан та тенденції функціонування оборотних активів сільськогосподарських підприємств» розглянуто склад, структуру та критерії раціонального використання оборотних активів сільськогосподарських підприємств, визначено особливості фінансування оборотних активів в контексті забезпечення фінансової стійкості сільськогосподарського підприємства, обґрунтовано організаційно-економічну модель оцінки

використання оборотних активів сільськогосподарських підприємств за експертним методом.

В третьому розділі «Організаційно-економічні умови забезпечення ефективного функціонування оборотних активів сільськогосподарських підприємств» виконано ідентифікацію особливостей інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень у сфері функціонування оборотних активів сільськогосподарських підприємств, обґрунтовано склад та структуру показників ефективності політики фінансування оборотних активів сільськогосподарських підприємств, визначено напрями та шляхи підвищення ефективності використання оборотних активів сільськогосподарських підприємств.

Дисертація Нагаєвої Г.О. «Управління ефективністю функціонування оборотних активів сільськогосподарських підприємств» за обраним напрямом дослідження, його предметно-об'єктною сферою та змістом відповідає паспорту спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). Обсяг та оформлення дисертації є такими, що відповідають діючим вимогам МОН України.

Практична цінність результатів дослідження. Наукові, методичні та прикладні положення, викладені в дисертаційній роботі, отримані автором одноосібно. Результати дисертаційного дослідження характеризуються практичною значущістю в контексті можливості їх застосування при розробці заходів з підвищення ефективності функціонування сільськогосподарських підприємств та раціоналізації механізмів і систем управління їх оборотними активами. Використання результатів дослідження в практиці діяльності органів державного управління розвитком агропродовольчої сфери, підприємств, а також в навчальному процесі вищих навчальних закладів документально підтверджена.

Зауваження до дисертаційної роботи. Не дивлячись на достатньо високий науковий рівень підготовки дисертаційної роботи необхідно звернути увагу на окремі недоліки та дискусійні положення:

1. У другому з винесених на захист положень в рубриці «удосконалено» автор веде мову про одночасне застосування функціонального та інструментального підходів до управління оборотними активами сільськогосподарських підприємств, що потребує більш повного обґрунтування процедур поєднання переваг вказаних підходів та засобів практичної реалізації цього процесу.

2. Дискусійним та таким, що потребує додаткових пояснень, є віднесення у підрозділі 1.2 податкових та інших обов'язкових платежів до компонент сфери обігу.

3. Автору слід було окреслити інструменти та засоби погодження обґрунтованих стратегій управління оборотними активами з загальною стратегією підприємства, адже в якості ключового критерію раціональності управління оборотними активами ідентифіковано дотримання певного рівня фінансово-економічної стійкості (підрозділ 2.2 дисертації), втім реалізація програм та стратегій розвитку підприємства на початковому етапі, зазвичай, пов'язана зі зниженням вказаного рівня, який підвищується лише в разі успіху обраної загальної стратегії.

4. У підрозділах 3.1 та 3.2 дисертант стверджує, що основою управління оборотними активами підприємства є системний підхід, зокрема, при побудові відповідних систем, проте, окреслює їх функціонування на основі процесного підходу, ідентифікуючи відповідні етапи управління (рис. 3.2 дисертації).

5. При розгляді питань організації контролю ефективності використання оборотних активів сільськогосподарських підприємств слід було б визначити раціональну періодичність здійснення контрольних заходів з огляду на потреби формування інформаційної бази прийняття відповідних управлінських рішень в процесі управління станом, структурою, функціонуванням та відтворенням оборотних активів підприємства.

Вказані зауваження відображають власну наукову позицію опонента і не заперечують можливість існування авторського бачення шляхів розв'язання поставлених завдань дослідження.

Висновок про відповідність дисертації вимогам МОН України.
Дисертаційна робота Нагаєвої Галини Олександрівни виконана на актуальну тему і достатньо повно відображає сутність отриманого при виконанні дослідження нового вирішення сформульованого наукового завдання. Одержані результати в достатній мірі обґрунтовані і достовірні. Автореферат відображає основний зміст дисертаційного дослідження.

Дисертаційна робота Нагаєвої Г.О. «Управління ефективністю функціонування оборотних активів сільськогосподарських підприємств» відповідає вимогам МОН України, що встановлені до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук у відповідності з пунктами 9, 11 та 12 діючого «Порядку присудження наукових ступенів», а її автор – Нагаєва Галина Олександрівна – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 — економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри обліку і оподаткування
Одеського державного
аграрного університету

І.О. Крюкова

Підпис д.е.н., професора Крюкової Г.О.

засвідчую: вчений секретар ОДАМ

О.Г. Песарогло